

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 22/05-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Eduarda Bárányia a Juraja Babjaka vo veci sťažnosti H. P., bytom R., zastúpenej advokátom JUDr. J. Č., H., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 119/92 na neverejnom zasadnutí 11. mája 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 119/92 porušil základné právo H. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 119/92 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. H. P. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Rožňava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Rožňava j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania H. P. v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) na adresu jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Č., H., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti H. P. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 22/05-11 z 27. januára 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť H. P., bytom R. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. Č., H., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 119/92.

Sťažovateľka uvádza, že predmetné konanie sa týka jej žaloby podanej na okresnom súde 24. mája 1991, ktorou sa okrem iného domáhala vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Žaloba bola zaevidovaná pod sp. zn. 5 C 514/91. Na pojednávaní konanom 28. januára 1992 rozhodol okresný súd o vylúčení

veci týkajúcej sa vyporiadania BSM na samostatné konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. 5 C 119/92.

Sťažovateľka prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu tvrdí, že: *„Samotná vec vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vzhľadom na rozsah majetku, ktorý má tvoriť predmet vyporiadania nie je fakticky ani právne zložitá do tej miery, že by toto kritérium mohlo spôsobiť prietahy. Rozsah majetku, tvoriaceho predmet vyporiadania je ustálený od počiatku a na zložitost veci nemôže mať vplyv tá skutočnosť, že pre náležité zistenie rozsahu majetku sú potrebné odborné znalosti a z tohto dôvodu bolo pristupované aj k znaleckému dokazovaniu.“*

Pokiaľ ide o správanie účastníkov označeného konania, sťažovateľka prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu uvádza: *„(...) v priebehu konania nič nenasvedčuje tomu, že by sťažovateľka akýmkoľvek spôsobom zapríčinila prietahy v konaní.“* Podľa jej názoru je podstatnou príčinou vzniku zbytočných prietahov v označenom konaní *„spôsob, akým okresný súd posudzovanú vec prerokovával“*. Sťažovateľka tvrdí, že okresný súd bol v čase, keď sa konanie viedlo ešte pod sp. zn. 5 C 514/91, vo veci nečinný od 17. júna 1991 do 17. januára 1992. Po vylúčení veci týkajúcej sa návrhu na vyporiadanie BSM na samostatné konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. 5 C 119/92, bol podľa právneho zástupcu sťažovateľky okresný súd bezdôvodne nečinný v týchto obdobiach: od 28. januára 1992 do 6. júla 1992, od 16. apríla 1993 do 24. júla 1995, od 14. mája 1996 do 4. februára 1997, od 1. decembra 1998 do 13. septembra 1999, ako aj od 14. októbra 1999 do 10. septembra 2001.

Nečinnosť okresného súdu v označených obdobiach a postup okresného súdu v súvislosti s nariaďovaním znaleckého dokazovania sú podľa právneho zástupcu sťažovateľky podstatnými príčinami vzniku zbytočných prietahov v konaní, v dôsledku ktorých nebolo vo veci dosiaľ právoplatne rozhodnuté aj napriek sťažnosti na prietahy v označenom konaní podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o súdoch a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon č. 80/1992 Zb.“) podanej sťažovateľkou predsedovi okresného súdu.

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 119/92 porušené, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v označenom konaní bez zbytočných prieťahov, aby jej priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 300 000 Sk, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 34 160 Sk.

V prílohe sťažnosti predložila sťažovateľka ústavnému súdu taktiež fotokópiu svojho podania z 1. októbra 1993 adresovaného predsedovi okresného súdu preukazujúcu využitie účinných právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to sťažnosti na prieťahy v konaní v zmysle § 17 zákona č. 80/1992 Zb., ako aj kópiu odpovede predsedu okresného súdu na uvedenú sťažnosť sp. zn. Spr 1105/93 z 5. októbra 1993 a kópiu odpovede podpredsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr 1118/04 z 23. novembra 2004 na ďalšiu sťažnosť sťažovateľky na prieťahy v označenom konaní.

Okresný súd sa k sťažnosti sťažovateľky vyjadril prostredníctvom svojho predsedu podaním sp. zn. Spr 1507/05 z 5. apríla 2005, v ktorom podrobne popísal priebeh preskúmaného konania a následne uviedol: *„Vec spisovej značky 5 C 119/02 je z toho hľadiska ako vec s vysokým stupňom skutkovej zložitosti. Ide o konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pričom vzhľadom na dĺžku trvania manželstva účastníkov, je rozsiahly obsah ich bezpodielového spoluvlastníctva. Pritom ešte medzitým prebiehali konania ohľadom zrušenia práva spoločného užívania k bytom, ktoré nadobudli do užívania počas trvania ich bezpodielového spoluvlastníctva (konania sa viedli pod sp. zn. 10 C 187/98, 6 C 4/96, 6 C 807/95, ako aj ohľadom ďalších nárokov účastníkov, ktoré sa viedli pod sp. zn. 4 C 948/90, 5 C 155/90 a 4 C 345/91).*

Pri posudzovaní primeranosti dĺžky konania sa musia zohľadniť aj postupy účastníkov konania. Účastníci sa vo viacerých prípadoch nedostavili na pojednávanie a aj pre ich neúčast museli byť pojednávania odročované. Okrem toho neumožňovali znalcom ohliadku oceňovaných hnutelných či nehnuteľných vecí a namietali aj zaujatosť sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. V občianskoprávných veciach sa vyžaduje, aby účastníci konania poskytli súdu potrebnú súčinnosť.

Na konštatovanie vzniku prieťahu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR musí byť preukázané závažné prekročenie určitej hranice v rámci niektorého kritéria alebo v prípade menej závažných prieťahov prekročenie tejto hranice vo všetkých uvádzaných kritériách. Týmito kritériami sú miera zložitosti vecí, konanie strán a konanie súdu.

Na základe uvedených okolností nechávam na zváženie, či v predmetnom konaní došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresný súd v Rožňave súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania v tejto veci.“

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Okresnému súdu bol 24. mája 1991 doručený návrh na začatie konania na vyporiadanie BSM a vydanie veci sťažovateľky proti odporcovi J. P., R. (ďalej len „odporca“), ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 5 C 514/91.

Okresný súd vydal 31. mája 1991 pokyn na doručenie návrhu na začatie konania odporcovi, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadril. Odporca 17. júna 1991 doručil okresnému súdu stanovisko, v ktorom žiada o predĺženie lehoty na vyjadrenie.

Pokynom zo 17. januára 1992 okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. január 1992. V spise je vložené potvrdenie ošetrojúceho lekára z 23. januára 1992 o práceneschopnosti sťažovateľky z dôvodu operácie (bola pripútaná na lôžko) a plnomocenstvo z 27. januára 1992, v ktorom poverila V. P., bytom R., na zastupovanie jej osoby v predmetnom konaní. V posudzovanom spise je vložené vyjadrenie odporcu k predmetu konania bez dátumu vyhotovenia a doručenia okresnému súdu.

Na pojednávaní 28. januára 1992 okresný súd uznesením konanie o návrhu sťažovateľky na vydanie vecí uvedených v návrhu na začatie konania v bodoch 266 až 289 zastavil na návrh splnomocneného zástupcu sťažovateľky a rozhodovanie o vyporiadaní BSM vylúčil na samostatné konanie pod sp. zn. 5 C 119/92. Okresný súd nariadil 6. júla 1992 termín pojednávania na 14. júl 1992. Pojednávanie 14. júla 1992 bolo uznesením odročené na 4. august 1992 z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania.

Odporca doručil okresnému súdu 15. júla 1992 oznámenie o dôvodoch neúčasti na pojednávaní 14. júla 1992. Pojednávanie 4. augusta 1992 bolo uznesením odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania, pričom splnomocnený zástupca sťažovateľky telefonicky ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní. Okresný súd nariadil 5. novembra 1992 termín pojednávania na 17. november 1992.

Na pojednávaní 17. novembra 1992 vypovedali účastníci konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na 1. december 1992. Pojednávanie 1. decembra 1992 bolo uznesením odročené na 8. december 1992 z dôvodu neospravedlnenej neúčasti odporcu s tým, že bude predvolaný pod hrozbou predvedenia políciou a uloženia poriadkovej pokuty. Pojednávanie 8. decembra 1992 bolo odročené na neurčito z dôvodu neúčasti odporcu, pričom doručienka o prevzatí predvolania odporcom nebola okresnému súdu vrátená. Okresný súd vydal 11. decembra 1992 pokyn na reklamáciu doručienky, ktorou bol odporca predvolaný na pojednávanie 8. decembra 1992. Odporca prevzal uvedené predvolanie podľa údajov na doručienke 18. decembra 1992.

Okresný súd nariadil 16. apríla 1993 termín pojednávania na 29. apríl 1993 (odporca bol predvolaný pod hrozbou predvedenia políciou). Okresný súd pojednávanie 29. apríla 1993 po vypočutí účastníkov konania uznesením odročil na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania na ocenenia nehnuteľností patriacich do predmetu konania a účastníci konania boli zároveň zaviazaní uhradiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania do 20. mája 1993.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 5. októbra 1993 sťažovateľka oznámila, že v termíne od 22. októbra 1993 až do 13. novembra 1993 bude na liečení. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-17 zo 6. októbra 1993 nariadil vykonanie znaleckého dokazovania povereným súdnym znalcom do 10. novembra 1993 v súčinnosti s účastníkmi konania.

V posudzovanom spise je ďalej vložené oznámenie povereného súdneho znalca bez uvedenia dátumu jeho vyhotovenia a doručenia okresnému súdu s priloženou faktúrou z 13. decembra 1993 o nemožnosti vykonať ohliadku nehnuteľností z dôvodu neposkytnutia súčinnosti zo strany účastníkov konania, ktorí sa na dohodnuté termíny ohliadky nedostavili. Okresný súd vydal 24. júla 1995 pokyn na opätovné doručenie spisu poverenému súdnemu znalcovi, aby vykonal ohliadku nehnuteľností v súčinnosti s účastníkmi konania s tým, že účastníci boli poučení o následkoch neposkytnutia súčinnosti znalcovi a pokiaľ sa účastníci na ohliadku nedostavia, znalec je povinný túto skutočnosť ihneď okresnému súdu oznámiť. Okresnému súdu bol 31. augusta 1995 doručený znalecký posudok od povereného súdneho znalca.

Podľa úradného záznamu okresného súdu sa 10. októbra 1995 dostavila právna zástupkyňa sťažovateľky a požiadala okresný súd, aby do 31. októbra 1995 nenariadil termín pojednávania. Okresný súd nariadil 11. októbra 1995 termín pojednávania na 7. november 1995. Na pojednávaní 7. novembra 1995 vypovedali účastníci konania a okresný súd nariadil, aby účastníci konania zložili preddavok na trovy ďalšieho znaleckého dokazovania do 15. novembra 1995, do uvedeného dátumu mala sťažovateľka taktiež súdu oznámiť

identifikačné údaje svedka, ktorého navrhuje vypočuť, a mala byť zaslaná výzva na doplnenie znaleckého posudku č. 157/95. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 9. novembra 1995 vyjadrenie k predmetu konania.

Oporca doručil okresnému súdu 17. novembra 1995 vyjadrenie k predmetu konania. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-36 z 9. februára 1996 nariadil vykonanie znaleckého dokazovania povereným súdnym znalcom v termíne do 28. februára 1996 (na doplnenie pôvodného znaleckého posudku o ohodnotenie stavby, v ktorej bola umiestnená elektrocentrála). Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-37 z 9. februára 1996 priznal poverenému súdnemu znalcovi odmenu za vypracovanie znaleckého posudku. Poverený súdny znalec nariadil termín ohliadky na 8. marec 1996. Oporca listom z 1. marca 1996 oznámil dôvody svojej neúčasti na ohliadke 8. marca 1996. Poverený súdny znalec doručil okresnému súdu 15. marca 1996 doplnenie znaleckého posudku č. 157/95 v zmysle uznesenia okresného súdu č. k. 5 C 119/92-36 z 9. februára 1996. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-47 zo 16. apríla 1996 priznal poverenému súdnemu znalcovi odmenu za vypracovanie znaleckého posudku a stanovil termín pojednávania na 2. máj 1996.

Okresný súd na pojednávaní 2. mája 1996 vypočul účastníkov konania, vykonal ďalšie dokazovanie a následne ho uznesením odročil na 14. máj 1996. Právna zástupkyňa sťažovateľky listom zo 6. mája 1996 splnila povinnosť uloženú jej na pojednávaní 2. mája 1996. Dňa 14. mája 1996 okresný súd na pojednávaní vypočul predvolaného svedka v neprítomnosti odporcu, ktorý sa bez ospravedlnenia na pojednávanie nedostavil. Okresný súd následne pojednávanie uznesením odročil na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania na ohodnotenie hnutelných vecí patriacich do BSM a zaviazal účastníkov konania uhradiť preddavok na trovy dokazovania do 31. mája 1996.

Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-56a zo 4. februára 1997 nariadil vykonanie znaleckého dokazovania povereným súdnym znalcom a predloženie znaleckého posudku do 5. marca 1997. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 1. októbra 1997. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-64 z 10. marca 1998 priznal poverenému súdnemu znalcovi

odmenu za vypracovanie znaleckého posudku a v ten istý deň stanovil termín pojednávania na 19. marec 1998.

Podľa úradného záznamu spísaného 16. marca 1998 na okresnom súde právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala okresný súd o zrušenie termínu pojednávania z dôvodu kolízie s iným termínom pojednávania. Okresný súd nariadil v uvedený deň termín pojednávania na 31. marec 1998. Na pojednávaní 31. marca 1998 boli účastníci oboznámení s výsledkom znaleckého dokazovania a pojednávanie bolo uznesením odročené na 21. apríl 1998 okrem iného aj za účelom vykonania ďalšieho dokazovania. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 2. apríla 1998 nahliadla do posudzovaného spisu v uvedený deň právna zástupkyňa sťažovateľky. Odporca doručil okresnému súdu vyjadrenie k predmetu konania zo 14. apríla 1998. Pojednávanie 21. apríla 1998 bolo uznesením odročené na neurčito z dôvodu telefonického ospravedlnenia neprítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľky, pričom okresný súd zároveň vydal pokyn na doručenie vyjadrenia odporcu zo 14. apríla 1998 právnej zástupkyňi sťažovateľky.

Okresný súd nariadil 10. novembra 1998 termín pojednávania na 1. december 1998. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 26. februára 1997 oznámenie o zložení preddavku na trovy znaleckého dokazovania. Pojednávanie konané 1. decembra 1998 bolo po vypočutí účastníkov konania uznesením odročené za účelom ďalšieho dokazovania – ohodnotenia huteľných vecí patriacich do BSM, pričom odporca bol zaviazaný uhradiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 20. augusta 1999 predseda okresného súdu na základe previerky plynulosti konania z tohto dňa uložil zákonnému sudcovi povinnosť konať v posudzovanom konaní plynule. Okresný súd stanovil 13. septembra 1999 termín pojednávania na 5. október 1999. Na pojednávaní 5. októbra 1999 vypovedali účastníci konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania týkajúceho sa huteľných vecí patriacich do BSM, pričom účastníci konania boli zaviazaní uhradiť preddavok na trovy znaleckého

dokazovania. Zároveň bol okresným súdom vydaný pokyn na pripojenie spisu sp. zn. 10 C 187/98.

Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-84 z 10. septembra 2001 nariadil znalecké dokazovanie povereným súdnym znalcom a predloženie znaleckého posudku do 20. októbra 2001. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 13. novembra 2001. Okresný súd nariadil 21. februára 2002 termín pojednávania na 13. marec 2002. Odporca doručil okresnému súdu vyjadrenie k predmetu konania z 12. marca 2002.

Okresný súd 13. marca 2002 na pojednávaní vypočul právnych zástupcov účastníkov konania a následne pojednávanie uznesením odročil na neurčito za účelom vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania – ocenenia nehnuteľností patriacich do BSM. Okresný súd prípisom zo 14. marca 2002 požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru R. o poskytnutie informácie týkajúcej sa predmetu posudzovaného konania. Odpoveď Okresného riaditeľstva Policajného zboru Rožňava bola okresnému súdu doručená 21. marca 2002.

Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-104 z 11. júna 2002 nariadil vypracovanie znaleckého posudku povereným súdnym znalcom v lehote do 15. júla 2002. Poverený súdny znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok 12. novembra 2002. Okresný súd nariadil 13. februára 2003 termín pojednávania na 12. marec 2003. Okresný súd uzneseniami č. k. 5 C 119/92-106 a č. k. 5 C 119/92-120 z 12. februára 2003 určil odmenu za vypracovanie znaleckého posudku povereným súdnym znalcom. V posudzovanom spise nie sú vložené čísla listov 110 až 119.

Na pojednávaní 12. marca 2003 boli pripojené listinné dôkazy k posudzovanému spisu a pojednávanie bolo odročené na 2. apríl 2003. Právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu 20. marca 2003 vyjadrenie k predmetu konania a odporca doručil svoje vyjadrenie k podanému znaleckému posudku č. 157/95 dňa 27. marca 2003. Na pojednávaní 2. apríla 2003 vypovedali právny zástupca sťažovateľky a splnomocnený zástupca odporcu,

pričom pojednávanie bolo uznesením odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania týkajúceho sa predmetu konania a účastníkom bola uložená povinnosť uhradiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-161 zo 14. mája 2003 nariadil znalecké dokazovanie týkajúce sa predmetu konania a vypracovanie znaleckého posudku do 20. júna 2003. Okresný súd prípisom z 22. júla 2003 urgoval zaslanie znaleckého posudku povereným súdnym znalcom. Poverený súdny znalec doručil okresnému súdu 4. augusta 2003 oznámenie o nevykonaní ohliadky nehnuteľnosti 31. júla 2003 z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania s tým, že ďalší termín ohliadky je stanovený na 12. august 2003. Poverený súdny znalec doručil okresnému súdu 13. augusta 2003 oznámenie o nevykonaní ohliadky nehnuteľností týkajúcich sa predmetu konania z dôvodu neúčasti účastníkov konania na ohliadke 31. júla 2003 a 12. augusta 2003 a vrátil posudzovaný spis.

Odporca doručil okresnému súdu 22. mája 2003 sťažnosť na zákonného sudcu s námietkou jeho zaujatosti. Zákonný sudca sa k sťažnosti odporcu vyjadril stanoviskom zo 17. septembra 2003.

Okresný súd vydal 16. októbra 2003 pokyn na predloženie posudzovaného spisu Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), aby rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej odporcom. Právny zástupca sťažovateľky v žiadosti doručenej okresnému súdu 17. októbra 2003 požiadal o nahliadnutie do predmetného spisu.

Okresný súd prípisom z 20. októbra 2003 zaslal posudzovaný spis krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti zákonného sudcu. Krajský súd uznesením č. k. 14 NcC 42/03-188 z 31. októbra 2003 rozhodol o nevylúčení zákonného sudcu z pojednávania predmetnej veci. Posudzovaný spis bol okresnému súdu vrátený 9. decembra 2003.

Právny zástupca sťažovateľky v žiadosti doručenej okresnému súdu 10. decembra 2003 požiadal o nahliadnutie do predmetného spisu. Okresný súd vydal 9. februára 2004 pokyn na doručenie uznesenia krajského súdu č. k. 14 NcC 42/03-188 z 31. októbra 2003 účastníkom konania a doručenie prípisu sťažovateľke, aby oznámila, ktorý právny zástupca ju zastupuje v predmetnom konaní, pretože nedoručila okresnému súdu vypovedanie plnomocenstva pre predchádzajúceho advokáta. Sťažovateľka doručila okresnému súdu odpoveď na prípis 25. februára 2004.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 3. marca 2004 právny zástupca sťažovateľky nahliadol v uvedený deň do posudzovaného spisu. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-198 z 15. marca 2004 uložil povinnosť účastníkom konania umožniť ohliadku nehnuteľností, aby mohol byť vypracovaný znalecký posudok podľa uznesenia okresného súdu č. k. 5 C 119/92-161 zo 14. mája 2003.

Okresný súd prípisom z 15. marca 2004 zaslal posudzovaný spis poverenému súdnemu znalcovi, aby mohol vypracovať znalecký posudok v zmysle predmetného uznesenia okresného súdu v lehote do 30. apríla 2004. Okresný súd prípisom z 3. mája 2004 urgoval zaslanie znaleckého posudku povereným súdnym znalcom.

Poverený súdny znalec vo vyjadrení doručenom okresnému súdu 14. mája 2004 oznámil, že ohliadka stanovená na 15. máj 2004 nebola vykonaná z dôvodu služobnej neprítomnosti majiteľa nehnuteľnosti, a preto odkladá termín ohliadky na neurčito. Predmetný znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 28. júna 2004. Okresný súd nariadil 30. júna 2004 termín pojednávania na 11. august 2004.

Na pojednávaní 11. augusta 2004 sa právni zástupcovia účastníkov konania vyjadrili k znaleckému posudku a pojednávanie bolo uznesením odročené na 8. september 2004. Na pojednávaní 8. septembra 2004 boli prednesené návrhy právneho zástupcu sťažovateľky a splnomocneného zástupcu odporcu na vykonanie ďalšieho dokazovania v posudzovanej veci a pojednávanie bolo uznesením odročené na 13. október 2004.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 11. októbra 2004 vyjadrenie k predmetu konania. Na pojednávaní 13. októbra 2004 bola vypočutá sťažovateľka a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom vykonania kontrolného znaleckého dokazovania týkajúceho sa nehnuteľnosti patriacej do BSM. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 25. októbra 2004 vyjadrenie týkajúce sa predmetu konania a 27. októbra 2004 bola okresnému súdu doručená úhrada preddavku na trovy znaleckého dokazovania.

V posudzovanom spise je na č. l. 261 - 265 vložené vyjadrenie predsedu a podpredsedníčky okresného súdu z 23. novembra 2004 pre ústavný súd týkajúce sa predmetného konania. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 119/92-268 z 3. januára 2005 nariadil znalecké dokazovanie týkajúce sa určenej nehnuteľnosti povereným súdnym znalcom, pričom znalecký posudok mal byť vyhotovený v termíne do 15. februára 2005. Poverený súdny znalec vo vyjadrení z 11. februára 2005 požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 31. marca 2005 z dôvodu nevyhnutnosti vykonania konzultácií v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku. Okresný súd prípisom z 15. februára 2005 predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 31. marca 2005.

Poverený súdny znalec vo vyjadrení doručenom okresnému súdu 1. apríla 2005 vrátil predmetný spis okresnému súdu a požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 30. apríla 2005 z dôvodu potreby ďalších konzultácií v súvislosti s ocenením nehnuteľností. Okresný súd prípisom zo 4. apríla 2005 predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 2. mája 2005. Uvedeným záznamom (č. l. 276) posudzovaný spis končí.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priehov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na vyporiadanie BSM. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, svedčiacu o právnej zložitosti veci. Po skutkovej stránke však možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania najmä v prípade, ak predmetom konania je vyporiadanie rozsiahleho majetku patriaceho do BSM a zistenie skutkového stavu je závislé od vypočutia svedkov, zabezpečenia viacerých znaleckých posudkov a pod. Spomínaná skutková zložitosť veci však nemôže ospravedlniť obdobie nečinnosť okresného súdu v konaní o návrhu sťažovateľky.

B) Podľa názoru sťažovateľky: „(...) v priebehu konania nič nenasvedčuje tomu, že by sťažovateľka akýmkoľvek spôsobom zapríčinila prieťahy v konaní.“

Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd zistil, že okresný súd pojednávanie konané 4. augusta 1992 odročil pre neprítomnosť sťažovateľky, ktorej neúčast' ospravedlnil jej zástupca telefonicky s tým, že do konca septembra bude sťažovateľka na kúpeľnej liečbe, že sťažovateľka sa 28. októbra 1993 nezúčastnila ohliadky nehnuteľnosti nariadenej súdny znalcom (Ing. D. D.), podľa úradného záznamu z 10. októbra 1995 právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala okresný súd, aby do 31. októbra 1995 nenariadoval pojednávanie v predmetnej veci, podľa úradného záznamu zo 16. marca 1998 právna zástupkyňa sťažovateľky osobne požiadala o zrušenie nariadeného termínu pojednávania (z dôvodu kolízie pojednávaní), neúčast' na pojednávaní 21. apríla 1998 právna zástupkyňa sťažovateľky ospravedlnila iba telefonicky v deň pojednávania, ďalšie pojednávanie konané 2. apríla 2003 bolo odročené za účelom predvolania sťažovateľky (jej neprítomnosť z dôvodu choroby ospravedlnil jej právny zástupca priamo na pojednávaní) a napokon že v termínoch 4. augusta 2003 a 12. augusta 2003 sa sťažovateľka ani jej právny zástupca nezúčastnili ohliadok nariadených súdnym znalcom (Ing. D. D.), ktorých termín im bol vopred oznámený.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených skutočností teda vyplýva, že k spomaľovaniu postupu okresného súdu v preskúmvanom konaní prispelo aj správanie sťažovateľky a jej právnej zástupkyne, resp. neskôr právneho zástupcu, a ústavný súd túto skutočnosť pri svojom rozhodovaní zohľadnil.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd v preskúmanom konaní zistil dlhé obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé viac ako devätnásťmesačné obdobie nečinnosti okresného súdu začalo 13. decembra 1993, keď súdny znalec vo svojom podaní okresnému súdu oznámil, že nemôže vykonať znalecké dokazovanie v predmetnej veci, pretože mu účastníci konania neposkytli potrebnú súčinnosť, a trvalo do 24. júla 1995, keď nechal zákonný sudca opätovne doručiť spis v predmetnej veci súdnemu znalcovi. Okresný súd bol nečinný aj počas ďalšieho osemmesačného obdobia, ktoré trvalo od 1. júna 1996, keď uplynula lehota, ktorú účastníkom konania uložil súd na zaplatenie preddavku na trovy znaleckého dokazovania, a trvalo do 4. februára 1997, keď okresný súd nariadil znalecké dokazovanie uznesením č. k. 5 C 119/92-56a (za účelom ohodnotenia huteľných vecí). Taktiež v období po uplynutí lehoty na predloženie znaleckého posudku súdnym znalcom 5. marca 1997 do 10. marca 1998, keď okresný súd nariadil v predmetnej veci termín pojednávania a priznal odmenu súdnemu znalcovi, okresný súd nevykonával v predmetnom konaní viac ako dvanásť mesiacov žiadne procesné úkony. Bez existencie zákonnej prekážky okresný súd nekonal ani v deväťmesačnom období od 1. decembra 1998, keď bolo okresným súdom uskutočnené pojednávanie v predmetnej veci, do 13. septembra 1999, keď zákonný sudca nariadil nový termín pojednávania vo veci. Posledné ústavným súdom zistené dvadsaťtrimesačné obdobie nečinnosti okresného súdu trvalo od 5. októbra 1999, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie v predmetnej veci, do 10. septembra 2001, keď okresný súd nariadil znalecké dokazovanie v predmetnej veci. Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné prieťahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, začalo 24. mája 1991, teda pred založením jurisdikcie ústavného súdu 15. februára 1993. V súlade so svojou judikatúrou ústavný súd pri rozhodovaní prihliadol aj na skutočnosť, že do založenia jurisdikcie ústavného súdu predmetné konanie trvalo viac ako rok a osem mesiacov.

Od založenia jurisdikcie ústavného súdu predmetné konanie trvá už viac ako dvanásť rokov a dva mesiace, pričom z uvedenej doby podstatnú časť - sedemdesiatjeden mesiacov, t. j. päť rokov a jedenásť mesiacov, tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prieťahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľky bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 300 000 Sk, ktoré odôvodnila nasledovne: *„(...) Je potrebné zdôrazniť, že v čase keď bol podaný návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov som mala 54 rokov. V súčasnosti som dôchodkyňa a mám 67 rokov. Podstatná časť spoločného majetku je v dispozícii môjho bývalého manžela. Nečinnosť okresného súdu a prieťahy v konaní okrem podstatnej miery právnej neistoty mi spôsobujú ujmu nemožnosti disponovať so svojím vlastníctvom. Táto ujma aj vzhľadom na osobný prístup môjho bývalého manžela k mojej osobe, ktorému tento stav plne vyhovuje mi spôsobujú značné ťažkosti v bežnom živote. Nekonanie súdu prakticky vedie k tomu, že v čase zaslúženého odpočinku – dôchodku nemôžem užívať to, čo som počas svojho života získala. Preto za*

primerané zadosťučinenie považujem sumu (...) v celkovej výške 1.300.000,-- Sk, ktoré je možné považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.“

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 35 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku zbytočných prieťahov (päť rokov a jedenásť mesiacov) v predmetnom konaní, ako aj správanie sťažovateľky a jej právnych zástupcov v predmetnom konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľky nevyhovel.

4. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 34 160 Sk za dva úkony právnej pomoci (prijatie a príprava zastupovania, písomná sťažnosť vo výške 2 x 15 250 Sk) vrátane režijného paušálu (1 x 128 Sk + 1 x 136 Sk) a náhradu hotových výdavkov za cestu z H. do

R. a späť vo výške 2 268 Sk [80 km x (5,40 ako sadzba základnej náhrady pre osobné cestné vozidlá + 1,65 ako hodnota nafty na 1 km cesty) x 2 = 1 128 Sk, (2 x 567) x 2 = 2 268 Sk].

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal v súlade s § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb účinnej od 1. januára 2005 z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, v zásade nie je ocenenieľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk.

V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčíslíť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2004 (príprava a prevzatie vecí, písomné podanie súdu) vrátane režijného paušálu (2 x 4 534 Sk + 2 x 136 = 9 340 Sk). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu predstavuje 9 340 Sk.

Ústavný súd v sťažnosti uplatnený a špecifikovaný nárok na náhradu hotových výdavkov vo výške 2 268 Sk nepriznal vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky v sťažnosti riadne nepreukázal, že ide o hotový výdavok, ktorý bol preukázateľne vynaložený v súvislosti s poskytovaním právnych služieb v predmetnej veci.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2005